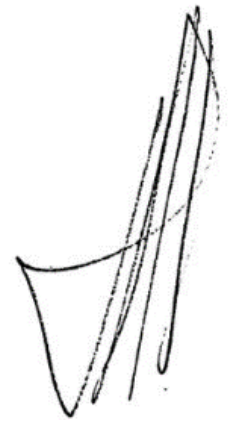

**ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ**

КОЛОДІЙ Олександр Миколайович

УДК 351.84:005,591,452:364

**ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЙНА МОДЕЛЬ ДЕМОКРАТИЧНОГО ВРЯДУВАННЯ В
УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертація на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

КИЇВ – 2020

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Інституті підготовки кадрів державної служби зайнятості України.

Науковий керівник – доктор наук з державного управління, професор
ВОЙТОВИЧ Радмила Василівна,
Інститут підготовки кадрів державної служби
зайнятості України, ректор.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління
МЕЛЬНИЧУК Лариса Михайлівна,
Національний авіаційний університет, начальник
центру організації освітньо-наукової діяльності
студентів та молодих учених Інституту новітніх
технологій та лідерства;

кандидат наук з державного управління
ЗОЗУЛЯ Валентина Олександрівна,
Баришівська районна державна адміністрація
Київської області, голова.

Захист відбудеться *6 листопада 2020 року о 15-й годині* на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.891.02 Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України за адресою: 03038, м. Київ, вул. Нововокзальна, 17, ауд 205.

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України за адресою: 03038, м. Київ, вул. Нововокзальна, 17.

Автореферат розісланий *05 жовтня 2020 року*.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

М. З. Масик

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Розпочаті в Україні реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади формують нові рамкові умови й вимоги щодо посилення ролі децентралізаційної моделі демократичного врядування України в частині забезпечення якості життя населення, безумовного набуття більшої економічної відповідальності й посилення своєї ресурсної спроможності. На сьогодні перед Україною та іншими країнами пострадянського світу постала потреба в налагодженні співпраці із глобальним світом на принципах демократичного врядування, що передбачає врахування процесів децентралізації. За даними рейтингу KOF Index of Globalization у 2017 році індекс глобалізації України у світовому рейтингу становив 70,24 п. (45-е місце), у 2018 році – 75,08 п. (30-е місце), а у 2019 році – 74,83 п. (45-е місце), що свідчить про те, що прогрес у даній сфері є неоднозначним. Значне покращення значення індексу у 2018 році пов'язане з позитивними перетвореннями в економічному компоненті даного показника, а саме 63 рейтингове місце у 2017 році та 26 рейтингове місце у 2018 році.

Зміни, що відбуваються в українському суспільстві, неоднозначність досягнутих результатів припускають доктринальне переосмислення тих фундаментальних основ, які виступають в якості фундаменту соціального устрою. До числа таких соціальних явищ, безумовно, належить державна влада. На перший погляд, звернення до проблеми державної влади в сучасних умовах є архаїчним, оскільки навряд чи призведе до приросту нового знання. Водночас варто звернути увагу на обставини, які дозволяють окреслити актуальність даного дослідження. По-перше, державна влада в даний час зазнає принципівих змін як зовнішньої (формальної), так і змістовної складової. По-друге, будучи однією з основоположних політико-правових категорій, державна влада традиційно висвітлювалася з урахуванням існуючого політико-правового режиму, який також істотно реформується.

За останні десятиліття, що характеризуються зміною політичних режимів у низці держав, у суспільстві незмінно зростає інтерес до ліберальних ідей, зокрема, до організації державної влади, максимально наближеної до народу. Пошук можливих варіантів ефективного впровадження децентралізаційної моделі демократичного врядування з метою удосконалення державного управління, виявлення сутнісних особливостей механізму децентралізації і моделей його застосування в різних країнах дозволить здійснити вибір оптимальної моделі децентралізації державної влади в Україні. Водночас, розглядаючи світовий досвід останніх років, можна помітити, що оновлюючи інструментарій управління державою та форми реалізації децентралізаційної моделі в умовах глобальних змін та багаторівневої інтеграції важливо ґрунтуватися на принципово нових, гнучких та злагоджених формах взаємодії, що передбачає ініціативну трансформацію слабких місць у можливості, мобілізацію власного потенціалу країни, нейтралізацію конфлікту інтересів за допомогою спільної конструктивної взаємодії, формування системи інститутів залучення інвестиційних потоків та впровадження інновацій.

Теоретичною основою дослідження становлення децентралізаційної моделі демократичного врядування стали праці таких науковців, як: Т. Вюртенбергер, І. Грицяк, В. Князев, Н. Лікарчук, О. Євтушенко, С. Киричук, І. Нагорна, О. Чебан, Л. Плукар, В. Воденко, І. Коваленко, С. Дяченко, Л. Мельничук, В. Козак, С. Дяченко та інших. Загальнотеоретичні питання організації, правового регулювання і практики застосування децентралізаційної моделі демократичного врядування знайшли відображення в роботах вітчизняних науковців та практиків, серед яких: Р. Войтович, П. Ворона, К. Линьов, О. Батанов, О. Бориславська, І. Заверуха, Е. Захарченко, В. Малиновський, В. Мамонова, Л. Новак-Каляєва, О. Линдюк, В. Павліченко та інші. Стратегією у сфері впровадження децентралізаційної моделі демократичного врядування в умовах глобалізації передбачено активний перехід до сучасних методів роботи, сприяння розвитку міжвідомчої взаємодії на горизонтальному рівні, розширення повноважень низових управлінських ланок, заохочення активності громадян у державному житті, вираженості пропозицій і бачення кінцевих результатів їх реалізації. Саме тому вважаємо, що зазначене дисертаційне дослідження з огляду на останні напрацювання є досить актуальним.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження проводилось в межах науково-дослідних тем кафедри публічного управління та адміністрування ІПК ДСЗУ «Управління інноваційно-інвестиційним розвитком регіону в умовах децентралізації та регіональної демократії» (державний реєстраційний номер 0118U005266) «Дослідження проблематики розвитку прямих форм демократії в Україні в умовах децентралізації» (державний реєстраційний номер №01118 U 003560) як виконавець на громадських засадах. Результати дисертаційного дослідження Колодія О.М. на тему «Децентралізаційна модель демократичного врядування в умовах глобалізації» (спеціальність 25.00.02 – Механізми державного управління) знайшли своє відображення в змісті практичних занять навчальних дисциплін «Загальні засади місцевого самоврядування в Україні», «Планування розвитку територій», «Місцевий економічний розвиток» освітньо-професійної програми підготовки другого освітнього рівня «магістр» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» в Інституті підготовки кадрів державної служби зайнятості України.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є обґрунтування теоретико-методологічних засад розвитку децентралізаційної моделі демократичного врядування в умовах глобалізації і розробка практичних рекомендацій щодо її впровадження в Україні.

Для досягнення поставленої мети визначено наступні *завдання*:

- здійснити аналіз та узагальнити наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених щодо впровадження сучасних наукових концепцій децентралізаційної моделі демократичного врядування;
- визначити особливості становлення децентралізаційної моделі демократичного врядування;
- розкрити особливості функціонування децентралізаційної моделі демократичного врядування під впливом глобалізації;

– дослідити найкращі міжнародні підходи у впровадженні децентралізаційних моделей демократичного врядування в країнах Європи, СНД та пострадянського простору, у США, країнах Латинської Америки та Азії;

– запропонувати засади формування та реалізації децентралізаційної моделі демократичного врядування в Україні в умовах глобалізації;

– визначити оптимізаційні напрями вдосконалення децентралізаційної моделі демократичного врядування в умовах глобалізації в Україні;

– розробити механізм впровадження децентралізаційної моделі демократичного врядування на прикладі Київської області.

Об'єкт дослідження – демократичне врядування у глобалізованому світі.

Предмет дослідження – децентралізаційна модель демократичного врядування в умовах глобалізації.

Методи дослідження. Методологічною основою роботи є загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, спрямовані на отримання достовірних результатів, а саме: різноманітність способів аналізу наукової літератури, підзаконних актів, вивчення різноманітних рішень органів державної влади та органів місцевого самоврядування, матеріалів статистичних досліджень та вивчення даних з інтернет-джерел. Базою дослідження є документи, рішення органів державної влади та органів місцевого самоврядування, архівні дані з різноманітних джерел інформації з питань становлення та впровадження децентралізаційної моделі демократичного врядування.

Під час проведення досліджень були використані наступні наукові методи: історичний – з метою вивчення сучасного стану наукових досліджень проблематики становлення децентралізаційної моделі демократичного врядування; порівняльний – для здійснення порівняльного аналізу зарубіжного і вітчизняного досвіду впровадження децентралізаційної моделі демократичного врядування; логіко-семантичний – у процесі аналізу наукових концепцій учених, уточнення та вдосконалення понятійно-категорійного апарату; структурно-функціональний – для з'ясування ролі органів державної влади у процесі становлення децентралізаційної моделі демократичного врядування; моделювання – з метою виявлення тенденцій формування децентралізаційної моделі демократичного врядування; логічного узагальнення, індукції та дедукції – для формулювання висновків та конкретизації напрямів подальшого розвитку децентралізаційної моделі демократичного врядування в умовах глобалізації.

Інформаційна база роботи представлена офіційними статистичними даними про стан розвитку демократичного врядування в Україні і зарубіжних країнах, результатами досліджень національних і міжнародних аналітичних агентств, офіційними даними міжнародних організацій, працями зарубіжних та вітчизняних дослідників, експертно-аналітичними розробками українських і зарубіжних учених, нормативно-правовими актами, матеріалами спеціалізованих видань, а також Інтернет-ресурсами.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретико-методологічних засад розвитку децентралізаційної моделі демократичного врядування в умовах глобалізації та розробці практичних рекомендацій щодо її впровадження в Україні. Найсуттєвіші результати

дисертаційного дослідження, що містять наукову новизну, конкретизовано в таких наукових положеннях:

уперше:

– запропоновано механізм впровадження децентралізаційної моделі демократичного врядування (на прикладі Київської області), який має на меті розвиток демократичного врядування в умовах глобалізації, реформування місцевого самоврядування і територіальної влади у системі просторової організації, а основним очікуваний результатом є ефективне демократичне врядування, оптимізація адміністративно-територіального устрою, зміцнення фінансової самостійності об'єднаних територіальних громад, розвиток партнерства влади та бізнесу, удосконалення вертикальних та горизонтальних зв'язків між органами влади. Оновлення децентралізаційної моделі демократичного врядування полягає у врахуванні зарубіжного досвіду та передбачає його формування на трьох рівнях: базовому, районному та обласному;

удосконалено:

– понятійно-категорійний апарат у вигляді уточнення деяких понять, серед яких: «децентралізація», яке запропоновано розуміти як важливий елемент демократизації країни, що полягає у передачі (делегуванні) державно-владних повноважень органам місцевого урядування з метою створення сприятливих умов для безпосередньої участі населення у вирішенні питань місцевого рівня, звільнення центральних органів від їх рішення задля концентрації на стратегічних питаннях розвитку країни; «концепція децентралізації», що є системою поглядів на процес функціонування публічної влади, що пов'язана з розумінням публічного управління як складного механізму, що реалізується сукупністю певною мірою автономних, різнорівневих, наділених владними повноваженнями суб'єктів у різних сферах життєдіяльності;

– напрями вдосконалення системи органів місцевого самоврядування і територіальної влади, серед яких: внесення змін до Конституції України відносно регламентації децентралізації, що заважає реформуванню місцевої державної адміністрації; досягнення повного обсягу можливих об'єднань територіальних громад; активізація процесу секторальної децентралізації; завершення процесу передачі відповідних повноважень органам місцевого самоврядування; забезпечення ефективною взаємодією і співпраці між різними рівнями влади; надання права участі органам місцевого самоврядування у визначенні власних повноважень, що дозволить підвищити якість державних послуг і сприятиме досягненню кращих результатів діяльності органів місцевого самоврядування у контексті розвитку демократичного врядування;

набули подальшого розвитку:

– перелік основних ризиків системи співвідношення централізації/децентралізації влади в Україні, що включає: надмірне зосередження владних ресурсів у деяких регіональних адміністраціях або надмірне зосередження владних ресурсів у центрі щодо інших регіональних адміністрацій; перевищення в деяких регіонах владних повноважень щодо підлеглих місцевих органів влади, державних і підприємницьких структур; обмеженість інфраструктурної і соціальної бази реформи місцевого самоврядування;

послаблення стимулів до низової самоорганізації; перерозподіл власності з базового рівня на регіональний з подальшою приватизацією/передачею під контроль фінансово-промисловим групам, регіональним та центральній елітам; наведене бачення ризиків, на відміну від існуючих підходів, формує передумови для забезпечення якісних управлінських процесів на всіх рівнях та є підґрунтям для розробки шляхів розвитку демократичного врядування;

– виокремлення кращого досвіду зарубіжних країн у сфері демократичного врядування в контексті децентралізації, на основі якого виявлено, що для впровадження децентралізаційної моделі демократичного врядування в Київській області значний інтерес становить досвід Польщі, що може бути в багатьох аспектах реалізований на території України, зокрема, виділено наступні заходи: розробка стратегічного плану розвитку громади (на 3-5 років) та програми розвитку громади, для реалізації якої необхідно чітко визначити додаткові джерела фінансування; забезпечення ефективної реалізації програми; розробка стратегічних планів розвитку громад до 2025 року, у якому передбачається вдосконалення інфраструктури міста і навколишніх населених пунктів; запровадження угод про державно-приватне та соціальне партнерство, зокрема з представниками бізнесу, до яких також слід долучати іноземних інвесторів та ін.; впровадження цього досвіду дозволить комплексно оптимізувати систему демократичного врядування у відповідних державних установах та здійснити подальший розвиток реформи децентралізації;

– рівні виміру децентралізації, серед яких виділено: доктринальний (рівень сприйняття науковими колами та громадськістю впровадження децентралізаційних елементів); управлінський (рівень модернізації моделі управлінського врядування в країні); нормативний (рівень закріплення децентралізації у національному законодавстві, готовності до його змін та його відповідності міжнародним нормам); інституціональний (рівень забезпеченості країни інституційними структурами децентралізаційної моделі врядування); суб'єктивний (рівень розподілу суб'єктів, зацікавлених у централізованому або децентралізованому врядуванні); соціальний (рівень сприйняття центристських або децентристських тенденцій серед населення); економічний (рівень корисності та ефективності отриманих децентралізаційних результатів), що дозволило більш глибоко оцінити масштаби впливу реформи децентралізації на різні сфери державного управління.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні ідеї та висновки дисертації доведено до конкретних положень і рекомендацій, що можуть бути використані в подальших дослідженнях децентралізаційної моделі демократичного врядування в Україні. Крім того, отримані результати можна використовувати у подальших розробках, уточненні та реалізації децентралізаційної реформи для забезпечення ефективної роботи зазначених органів; при створенні сприятливого середовища для активізації ролі громадськості у державному управлінні, зокрема, процесах розробки, прийняття, реалізації управлінських рішень та контролю за їх виконанням; при поглибленні демократичних засад у діяльності органів місцевого самоврядування.

Окремі положення дисертаційного дослідження використовувались в практичній діяльності:

1) Київської обласної ради VII скликання (довідка щодо впровадження №20/12-2019 від 13 листопада 2019 року);

2) Вишгородської районної ради Київської області (довідка щодо впровадження №865/04-02 від 07 листопада 2019 року);

3) Вишгородської районної державної адміністрації Київської області (довідка щодо впровадження №7-17/3416 від 08 листопада 2019 року);

4) Народного депутата України Бондарєва Костянтина Анатолійовича (довідка щодо впровадження №18 від 06 листопада 2019 року).

Отримані результати можуть бути використані для подальших науково-дослідних розробок теоретико-методологічних питань, пов'язаних із впровадженням децентралізаційної моделі демократичного врядування в умовах глобалізації.

Особистий внесок здобувача. Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, які характеризуються новизною і становлять цінність для розвитку науки державного управління, отримані автором самостійно.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертаційної роботи були презентовані та обговорені на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях: V Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми гуманітарних та природничих наук» (м. Харків, 30-31 березня 2018 р.); круглому столі «Роль держави та громадського сектору в соціальній адаптації переміщених осіб із зони агресії РФ та учасників АТО» (м. Київ, 17 жовтня 2018 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Форум прямої демократії» (м. Київ, 4 грудня 2018 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Правова держава: історія, сутність та перспективи формування в Україні» (м. Ужгород, 2019 р.); науково-практичній конференції «Надання публічних послуг в умовах децентралізації» (м. Київ, 18 квітня 2019 р.).

Публікації. Наукові результати дослідження опубліковано у 13 наукових працях, зокрема: шість статей у фахових виданнях з державного управління, 1 публікація в іноземному фаховому виданні та 6 тез в матеріалах науково-практичних конференцій.

Структура дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 239 сторінок, основний текст викладено на 183 сторінках, включаючи 10 таблиць та 29 рисунків. Список використаних джерел налічує 244 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано вибір теми дослідження, її актуальність та зв'язок з науковими програмами, планами, темами, сформульовано мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, наведено використані методи, інформаційну базу, наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів, особистий внесок здобувача в їх отриманні, наведено відомості щодо апробації та публікації результатів роботи, її структури.

У **першому розділі** – «*Теоретико-методологічні засади децентралізаційної моделі демократичного врядування*» – конкретизовано сутність і систематизовано сучасні наукові концепції децентралізаційної моделі демократичного врядування; розкрито особливості функціонування децентралізаційної моделі демократичного врядування під впливом глобалізації; здійснено історико-методологічний аналіз засад становлення децентралізаційної моделі демократичного врядування.

З'ясовано причини, переваги та вигоди децентралізації, її основні завдання та типологія прояву (управлінський, ідеологічний і соціальний типи прояву) і рівні виміру (доктринальний, управлінський, нормативний, інституціональний, суб'єктний, соціальний, економічний). Систематизовані напрями, форми (адміністративна, політична, фінансова) та способи (деконцентрація, деволуція, дивестиція) децентралізації.

Визначено децентралізацію як важливий елемент демократизації країни, що полягає у передачі (делегуванні) державно-владних повноважень органам місцевого урядування з метою створення сприятливих умов для безпосередньої участі населення у вирішенні питань місцевого рівня, звільнення центральних органів від їх рішення задля концентрації на стратегічних питаннях розвитку країни. Встановлено, що децентралізація веде до структурних змін у системі державного управління, що пов'язані з наданням більшої самостійності низовому рівню управлінської ієрархії (функціональної, матеріальної, фінансової, адміністративної) задля врахування інтересів місцевих спільнот у вирішенні локальних питань і, відповідно, підвищення добробуту суспільства загалом.

Встановлено, що децентралізаційна модель демократичного врядування спрямована на: забезпечення якісних умов життєдіяльності суспільства; покликана підвищувати рівень управлінських послуг через професіоналізацію суб'єктів, що їх надають та наближують до безпосередніх споживачів; залучає на основі рівного партнерства всіх суб'єктів публічного управління та адміністрування до процесів державотворення; реалізується через демократично обраних представників населення з метою задоволення базових потреб та інтересів суспільства; орієнтується на стратегічний результат.

Досліджено складові полярних моделей місцевого самоврядування, що склалися в глобалізованому світовому просторі (англосакська і романська) та визначено їх основні риси. Встановлено, що глобалізаційні зміни на світовій арені останніми роками приводять до формування стійкої тенденції зближення даних моделей місцевого самоврядування в розвинених демократичних країнах, до посилення децентралізації врядування, підвищення автономії місцевого самоврядування, його ролі у вирішенні публічних справ. Визначено, що співвідношення централізації і децентралізації влади в глобалізованому середовищі є складною проблемою. Досягти оптимального балансу важко через об'єктивні і суб'єктивні причини.

Здійснено узагальнення існуючих досліджень з приводу демократичних перетворень у світі, що дозволило виокремити два напрями демократизації: заміщення демократією глобальної ідеології; глобалізація актуалізує місцевий рівень влади, місцеву демократію, надаючи їй першість і в наукових дослідженнях, і в практичному житті країни. Досвід зарубіжних держав

характеризується величезним різноманіттям форм організації і діяльності місцевого самоврядування і місцевої влади. Ще різноманітніші практичні прояви цих форм в реальному житті. В умовах глобалізаційних тенденцій концепція децентралізації може бути представлена як система поглядів на процес функціонування публічної влади, пов'язана з розумінням публічного управління як складного механізму, що реалізується сукупністю певною мірою автономних, різнорівневих, наділених владними повноваженнями суб'єктів в різних сферах життєдіяльності. З огляду на це, ідентифіковано зміст основних концепцій, теорій та підходів до визначення децентралізаційної моделі демократичного врядування. Багаторічний процес розвитку децентралізації супроводжувався виникненням низки теорій і доктрин її трактування і моделей реалізації.

Визначено, що в кінці XVI ст., було започатковані складові децентралізаційної моделі демократичного врядування (моральна, економічна, правова, управлінська, соціальна, освітня), принципи (демократичне врядування базується на таких засадах: верховенство права, рівність, індивідуалізм) та механізми реалізації (внутрішньодержавне перетворення, проведення виборів та загальних зборів). Крім того, виявлено низку негативних проявів демократії, які виникають як результат необмежених прагнень до влади та відсутності меритократичних поглядів під час підбору та розстановки кадрового складу. До існуючих нами додано новітній підхід, який пропонується іменувати субсидіарним або соціальним, адже практично всі дослідники класифікацію підходів до розвитку процесів децентралізації у світі починають з періоду після II Світової війни, але ця класифікація не враховує зародження цих тенденцій ще до початку війни.

У другому розділі – «Формування та реалізація децентралізаційної моделі демократичного врядування в глобалізованому світі» – досліджено міжнародний досвід реалізації децентралізаційних моделей демократичного врядування та виявлено їх відмінності та особливості реалізації в країнах Європи, СНД та пострадянського простору, у США, країнах Латинської Америки та Азії.

Досліджено міжнародний досвід впровадження децентралізаційної моделі демократичного врядування та можливості його адаптації в українській практиці врядування. Визначено основні риси децентралізаційної системи врядування в Канаді, більша частина з яких може бути покладена у вітчизняну стратегію децентралізації, адже сьогодні Канаду можна визнати однією з найбільш децентралізованих країн у світі. Визначені під час аналізу основні напрями реформування Закону «Про децентралізацію» у Великобританії та систематизовані основні напрями децентралізації уряду Великобританії теж можуть слугувати прикладною моделлю розвитку децентралізаційної стратегії в Україні.

Визначено, що у Франції основним акцентом є верховенство права, консенсусність, участь та ефективність. Децентралізаційна модель демократичного врядування характеризується функціональною залежністю, жорсткою системою контролю центральної влади над місцевими органами. Через таку високу централізованість урядування в країні знадобилося багато років і зусиль для досягнення децентралізації у врядуванні; водночас Франція раніше

багатьох країн перейшла на цей спосіб врядування. З врахуванням того, що вітчизняна практика знаходиться на аналогічному переході від надмірної централізації до децентралізації влади, то позитивним буде запозичення французького досвіду з низки питань (зокрема, визначені основні напрями реформування державної влади, досвід функціонування чотирьохрівневої системи управління, децентралізаційний механізм функціонування комун, система розподілу повноважень між комунами, департаментами і регіонами, заходи активізації децентралізаційних процесів).

Доведено, що процеси об'єднання територіальних громад у країнах Європейського Союзу класифіковано у два способи: північноєвропейський – формування крупних муніципалітетів (Англія, Швеція); південно-європейський – об'єднання громад у відносно невеликі муніципалітети (Італія, Іспанія, Франція). Ці процеси об'єднання привели до значного скорочення кількості місцевих органів самоврядування через їх консолідацію. Аналіз загальноєвропейської тенденції дозволив дійти висновку, що самоврядування розвивається завдяки механізмам децентралізації. Розвиток демократії в Західній Європі в частині участі населення в громадському управлінні та надання послуг місцевого характеру може слугувати підставою для запровадження найбільш ефективних методів у країнах Східної Європи та пострадянського простору. У більшості країн децентралізаційні тенденції мали позитивний ефект, що варто враховувати при реформуванні в країнах колишнього соціалістичного табору, зокрема й в Україні.

Зазначено, що розпад Радянського Союзу, послаблення його впливу на політичні рішення в країнах соціалістичного табору став вирішальним чинником трансформацій і перехідного періоду, що почався зі зміни централізованої контрольованої, командної економіки на ринкову з децентралізованими адміністративно-політичними структурами. Для України інтерес становлять реформи централізації у Польщі та Угорщині. Більшість країн СНД не досягли значних результатів у цьому процесі, а прибалтійські країни мають певні національні особливості, що важко провадити на вітчизняному просторі. На відміну від вітчизняної системи районування місцевого управління, у Польщі система місцевих органів влади не співпадає з системою підконтрольних населених пунктів, що доцільно врахувати при запозиченні польського досвіду.

Виявлено, що особливість демократичного врядування США полягає в ефективному функціонуванні держави через злагодженість діяльності органів влади, функціонування системи стримувань і противаг, відкритість діалогу влади та суспільства, прозорість державного апарату, завдяки доступності програм соціального спрямування та участі громадськості у виборчих процесах, забезпеченню прав і свобод громадян, сприянню економічному розвитку. На відміну від інших демократичних країн, США характеризуються значним рівнем децентралізації влади.

Визначено, що Китай має значні національні особливості у впровадженні децентралізації, тому його досвід, який до того ж виявився на практиці низькоефективним, малозастосовний у вітчизняних умовах. Доведено, що у країнах колишнього СРСР, низки країн Азії, децентралізація виступає в основному як елемент адміністративної реформи. Водночас у країнах перехідного

періоду децентралізацію проводять в основному з метою зменшення центрального тиску й розвитку місцевого самоврядування, переходу від жорсткої планової економіки до ринкової, формування системи надання якісних послуг населенню.

Встановлено, що децентралізаційні тенденції і процеси у більшості країн світу відрізняються. Більшість країн на практиці мають фіктивну децентралізацію, коли де-юре центральними органами влади делегується частина повноважень місцевим органам влади, але де-факто має місце низький рівень самостійності в ухваленні рішень. Найменш поширеним делегованим елементом виявляється контроль над високорентабельними доходними сферами. Крім того, відбувається створення широкого кола новітніх інституціональних структур для надання делегованих повноважень і державних послуг.

У **третьому розділі** – *«Децентралізаційна модель демократичного врядування в Україні»* – запропоновано засади формування та реалізації децентралізаційної моделі демократичного врядування в Україні в умовах глобалізації та оптимізаційні напрями її вдосконалення, розроблено механізми впровадження децентралізаційної моделі демократичного врядування на прикладі Київської області.

Здійснено аналіз статистичних даних, який свідчить про те, що в країні переважає міський характер самоврядування, на яке насамперед і варто спрямовувати реформування. В якості оптимальної запропонована диференційована трирівнева модель стосовно міст зі значною чисельністю населення і розвинутою інфраструктурою, нерозвинених міст та крупних поселень та малих поселень: 1) стимулювання розвитку та створення власної дохідної бази; 2) посилення державної підтримки і субсидіювання надання найбільш необхідних послуг жителям; 3) державна підтримка та фінансування отримання публічних послуг належного рівня, сприяння створенню ОТГ. У зв'язку з цим, систематизовано засади просторової організації місцевого самоврядування, визначено напрями змін до даної системи та її коригування (рис. 1).

Розроблено напрями впровадження децентралізаційних тенденцій у новітній децентралізованій моделі врядування в межах адміністративної реформи: визначення та законодавче закріплення основних векторів розвитку місцевого самоврядування на середньострокову і довгострокову перспективи; активізація участі в процесі управління регіоном / територією безпосередньо місцевого населення, підвищення рівня народного представництва у владі; включення місцевої влади до системи центрального управління; створення максимально сприятливих умов для роботи місцевих органів влади; диференціація управління відносно різних територій із врахуванням рівнів їх розвитку; адаптація законодавства до міжнародних стандартів та різноманітних рівнів розвитку територій; деталізація механізму розмежування компетенції; звільнення місцевих органів врядування від виконання невластивих їм адміністративних завдань або спільна їх реалізація з відповідними державними органами; забезпечення фінансової бази місцевого врядування.

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ І ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЛАДИ ЩОДО СИСТЕМИ ПРОСТОРОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ	
Цілісність території адміністративно-територіальних одиниць, прагнення встановлення рівновіддаленості від центрів надання послуг	Уніфікація інфраструктури та запровадження єдиних стандартів з надання публічних послуг в країні
Рівне ресурсне забезпечення адміністративно-територіальних одиниць одного рівня (інфраструктура, кадри, фінанси, ресурси) для реалізації всіх повноважень	Рівномірний розподіл адміністративно-територіальних одиниць за чисельністю споживачів послуг та їх складом
Наявність в рамках кожної адміністративно-територіальної одиниці забезпечення послугами державної влади і самоврядування всіх рівнів	Розподіл та збереження рівномірного навантаження споживачів в адміністративно-територіальних одиницях на бюджетні установи та інфраструктуру, а також обсяги фінансування
Оптимальна побудова структури адміністративно-територіальних одиниць з метою уникнення конфліктів між різними рівнями влади та суб'єктами	Структури адміністративно-територіальних одиниць повинні сприяти якійсій організації надання послуг та дієвості прийнятих управлінських рішень
Відповідність системи адміністративно-територіальних одиниць номенклатурі територіальних (статистичних) одиниць NUTS за рекомендацією директив ЄС	Забезпечення присутності в органах управління адміністративно-територіальних одиниць всіх територіальних об'єктів (поселень, громад, районів) та представлення їх інтересів

Рис. 1. Напрями вдосконалення Концепції реформування місцевого самоврядування і територіальної організації влади щодо системи просторової організації

Доведено, що демократичність території може мати місце за умови, що на ній функціонує дві моделі – реальна модель місцевого самоврядування і законодавча модель місцевої влади. Водночас моделі місцевого самоврядування повинні бути повністю різноманітними, формуватися за своїми принципами і процедурами, залежно від рівня соціально-економічного розвитку локації, географічних і економічних особливостей території, менталітету населення, місцевого керівництва і керівників органів самоорганізації населення, специфіки владних відносин; економічних можливостей розвитку, суб'єктного складу керівного апарату та стратегій розвитку. Саме таке співвідношення моделей повинно прийти замість вертикальних відносин по лінії «регіон - район».

Проаналізовано напрями розвитку та запропоновано ефективні механізми впровадження децентралізаційної моделі демократичного врядування в Україні на

МЕХАНІЗМ ВПРОВАДЖЕННЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ ДЕМОКРАТИЧНОГО ВРЯДУВАННЯ

Мета:

розвиток демократичного врядування в умовах глобалізації, реформування місцевого самоврядування і територіальної влади у системі просторової організації.

Принципи:

органи місцевого самоврядування: можуть бути засновані населенням будь-якої території; мають повноваження і компетенції, які визначає виключно населення території; не входять до системи державної влади, не підпорядковані їй; наділені законодавчою владою та правом збирати податки; мають повну свободу дій у рамках затверджених повноважень; мають право на частину податків, що збирається на визначеній території, яка єдина по всій країні та ін.

МЕХАНІЗМИ та пріоритетні напрями:

Нормативно-правовий (розробити Концепцію впровадження децентралізаційної моделі демократичного врядування; прийняти Закон України “Про діяльність перфектів” та внести зміни до Конституції України, Закону України “Про добровільне об’єднання територіальних громад”, Закону України «Про місцеві вибори»; ініціювати розроблення “Програми навчання та кадрового забезпечення органів державної влади та місцевого самоврядування в умовах глобалізації”);

Організаційний (визначити компетенції та функції старост; розробити стратегію розвитку області і окреслити шляхи реалізації політики розвитку; організувати систему контролю за виконанням завдань, визначених приписами відповідних органів; створити сучасні та ефективні засади для взаємодії організаційних одиниць, що функціонують на території області);

Фінансовий (налагодити шляхи самофінансування територіальних громад; розробити інтерактивні карти інвестиційної привабливості територіальних громад; сформувати державну модель грантів, субсидій та допомог для розвитку територіальних громад);

Інформаційно-аналітичний (розробити тематичні статистичні збірники; впровадити звіти територіальних громад; створити укрупнений веб-сайт територіальних громад області; створити електронний портал інвестиційних проектів для взаємодії спонсорів та інвесторів з територіальними громадами).

ОНОВЛЕНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЙНА МОДЕЛЬ ДЕМОКРАТИЧНОГО ВРЯДУВАННЯ В КИЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Базовий рівень місцевого самоврядування (село, селище або місто) інтереси громад представляють старостати на чолі зі старостою.

Другий рівень місцевого самоврядування – рівень району, включає низку територіально суміжних старост.

Третій рівень місцевого самоврядування – обласний, на якому поряд з органом самоврядування функціонує урядова адміністрація, тобто врядування на цьому рівні має дуалістичний характер.

Результати:

ефективне демократичне врядування, оптимізація адміністративно-територіального устрою, зміцнення фінансової самостійності об’єднаних територіальних громад, розвиток партнерства влади та бізнесу, удосконалення вертикальних та горизонтальних зв’язків між органами влади.

Рис. 2. Механізм впровадження децентралізаційної моделі демократичного врядування (на прикладі Київської області)

Так, децентралізаційна модель демократичного врядування в Київській області вбачається нами наступним чином і може бути поширена в інших областях України. На базовому рівні (село, селище або місто) інтереси громад представляють старостати на чолі зі старостою, щодо яких запропоновано перелік основних функцій. Другий рівень місцевого самоврядування – рівень району. Цей рівень включає низку територіально суміжних старостат. Райони мають практично такий же статус, як і старостати, тільки відносно об'єднаних територій. Компетенція районів складається із функцій, які знаходяться за межами повноважень старостат. Водночас район не має права контролювати старостати та втручатися у їх діяльність. Запропоновані завдання районного самоврядування значною мірою схожі із функціями старостатів, тільки на більш вищому рівні.

Третім рівнем є обласний, на якому поряд з органом самоврядування функціонує урядова адміністрація, тобто врядування на цьому рівні має дуалістичний характер. Фінансове забезпечення здійснюється за рахунок формування власного бюджету. На даному рівні виконується багато завдань із нижчих рівнів, але більшою мірою вирішуються завдання більш глобального характеру для всієї підвладної території.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі запропоновано нове вирішення актуального наукового завдання, яке полягає в обґрунтуванні теоретико-методологічних засад розвитку децентралізаційної моделі демократичного врядування в умовах глобалізації та розробці практичних рекомендацій щодо її впровадження в Україні. Результати дослідження дають підстави сформулювати висновки і рекомендації, що мають теоретичне, методологічне та практичне значення. Сутність основних положень, висновків і рекомендацій полягає в такому.

1. Здійснено аналіз та узагальнено наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених щодо впровадження сучасних наукових концепцій децентралізаційної моделі демократичного врядування та встановлено, що не існує стандартної моделі децентралізації, процеси її здійснення і способи реалізації відрізняються один від одного, існують розбіжності в основних цілях, організаційній структурі й механізмах реалізації. За результатами аналізу децентралізацію можна визначити як важливий елемент демократизації країни, що полягає у передачі (делегуванні) державно-владних повноважень органам місцевого врядування з метою створення сприятливих умов для безпосередньої участі населення у вирішенні питань місцевого рівня, звільнення центральних органів від їх рішення задля концентрації на стратегічних питаннях розвитку країни. Концепцію децентралізації запропоновано розуміти як систему поглядів на процес функціонування публічної влади, пов'язану з розумінням публічного управління як складного механізму, що реалізується сукупністю певною мірою автономних, різнорівневих, наділених владними повноваженнями суб'єктів у різних сферах життєдіяльності.

2. Розкрито особливості функціонування децентралізаційної моделі демократичного врядування під впливом глобалізації. Так, виявлено, що

глобалізаційні зміни на світовій арені останніми роками приводять до формування стійкої тенденції зближення моделей місцевого самоврядування в розвинених демократичних країнах, до посилення децентралізації врядування, підвищення автономії місцевого самоврядування, його ролі у вирішенні публічних справ. Одним із ключових напрямів децентралізації влади по вертикалі в державах як федерального, так й унітарного устрою сьогодні є розподіл повноважень, компетенції і відповідальності між центральним, регіональним і місцевим рівнями влади. У вертикальній децентралізації влади особлива роль на сучасному етапі стала відводитися місцевому самоврядуванню. Відмінність між національними системами місцевого самоврядування в глобалізованому просторі визначається за наступними критеріями: місце місцевого самоврядування в державній системі управління – автономія місцевого врядування або його включення в систему органів влади; ступінь визначення на державному рівні компетенції місцевого самоврядування; рівень свободи муніципалітетів (місцевих органів влади) при наданні ними публічних послуг жителям власної юрисдикції; рівень фіскальної автономії місцевого самоврядування; ступінь державного контролю за діяльністю органів місцевого врядування.

3. Визначено особливості становлення децентралізаційної моделі демократичного врядування та виявлено, що періодизація впровадження процесів децентралізації державного управління та відповідні доктринальні підходи включає такі періоди: ідеологічний / демократичний (після II Світової війни, передбачає створення умов для демократизації врядування); громадський (1950-1960 рр., основне завдання – залучення населення до вирішення публічних питань); регіональний (1970-1990 рр., передбачає місцеву автономію, забезпечення самостійного розвитку регіонів); формальний (1960-1980 рр., передбачає самостійність місцевих органів управління); політичний (кінець 1980 рр., передбачає насамперед трансформацію політичної системи); фіскальний (1980 рр. – до т.ч., передбачає збільшення фінансової незалежності місцевих спільнот); економічний (1990 рр. – до т.ч., передбачає зростання економічної ефективності рішень, прийнятих на місцевому рівні). Проте практично всі дослідники класифікацію підходів до розвитку процесів децентралізації у світі починають з періоду після II Світової війни, але ця класифікація не враховує зародження цих тенденцій ще до початку війни, тому нами додано новітній підхід, який пропонується іменувати субсидіарним або соціальним.

4. Досліджено та згруповано найкращі міжнародні підходи у впровадженні децентралізаційних моделей демократичного врядування, серед яких: наділення різних рівнів управління владними повноваженнями в процесі ухвалення рішень і визначення меж їх відповідальності (країни ОЕСР, як Австралія, Канада і США); використання управлінської моделі Neighbourhood Management, яка є системою співпраці з муніципалітетами і залучення населення до ухвалення рішень і надання послуг на місцевому рівні (Великобританія); передача державою компетенції будь-якого роду органам місцевого самоврядування, що супроводжується виділенням фінансових ресурсів, рівних тим, які виділялися для реалізації відповідної долі цієї компетенції на державному рівні (Франція); розвиток асоціацій місцевих органів влади, право на створення яких закріплено

конституційно, та створення яких стимулюється державою (Угорщина); розробка стратегічного плану розвитку громади (на 3-5 років) та програми розвитку громади; розробка стратегічних планів розвитку громад; запровадження угод про державно-приватне та соціальне партнерство (Польща).

5. Запропоновано засади формування та реалізації децентралізаційної моделі демократичного врядування в Україні в умовах глобалізації. У межах адміністративної реформи доцільними вбачаються наступні напрями впровадження децентралізаційних тенденцій у новітній децентралізаційній моделі врядування: визначення та законодавче закріплення основних векторів розвитку місцевого самоврядування на середньострокову і довгострокову перспективи; активізація участі в процесі управління регіоном / територією безпосередньо місцевого населення, підвищення рівня народного представництва у владі; включення місцевої влади до системи центрального управління; створення максимально сприятливих умов для роботи місцевих органів влади, зокрема за рахунок обмеження надмірного державного контролю за їх діяльністю та втручання; диференціація управління відносно різних територій з урахуванням рівнів їх розвитку: зокрема по полюсах – від державної підтримки та субсидування стагнуючих та слабо розвинених територій до стимулювання розвитку територій, що швидко розвиваються; диференціація управління з врахуванням рівня урбанізації територій; збільшення інформованості місцевого населення про можливості місцевого самоврядування та участі в ньому, формування культури самоврядування через різні джерела та суб'єктів: від освітніх установ до засобів масової інформації; адаптація законодавства до міжнародних стандартів та різноманітних рівнів розвитку територій; деталізація механізму розмежування компетенції; звільнення місцевих органів врядування від виконання невласливих їм адміністративних завдань або спільна їх реалізація з відповідними державними органами; забезпечення фінансової бази місцевого врядування.

6. Визначено оптимізаційні напрями вдосконалення децентралізаційної моделі демократичного врядування в умовах глобалізації в Україні та обґрунтовано, що неефективність реформування певною мірою обумовлена її спрямованістю переважно на сільську місцевість. Водночас міста є осередками сталого демократичного розвитку, особливо урбанізовані. При виборі та формуванні моделі децентралізаційної побудови врядування слід враховувати створені рівні урбанізації та розселення в Україні. Запропоновано напрями коригування положень Концепції реформування місцевого самоврядування і територіальної влади щодо системи просторової організації, серед яких: цілісність території адміністративно-територіальних одиниць, прагнення встановлення рівновіддаленості від центрів надання послуг; рівне ресурсне забезпечення адміністративно-територіальних одиниць одного рівня (інфраструктура, кадри, фінанси, ресурси) для реалізації всіх повноважень; наявність у межах кожної адміністративно-територіальної одиниці забезпечення послугами державної влади і самоврядування всіх рівнів; оптимальна побудова структури адміністративно-територіальних одиниць із метою уникнення конфліктів між різними рівнями влади та суб'єктами; відповідність системи адміністративно-територіальних

одиниць номенклатурі територіальних (статистичних) одиниць NUTS за рекомендацією директив ЄС; уніфікація інфраструктури та запровадження єдиних стандартів із надання публічних послуг у країні; рівномірний розподіл адміністративно-територіальних одиниць за чисельністю споживачів послуг та їх складом; розподіл та збереження рівномірного навантаження споживачів в адміністративно-територіальних одиницях на бюджетні установи та інфраструктуру, а також обсяги фінансування; структури адміністративно-територіальних одиниць повинні сприяти якісній організації надання послуг та дієвості прийнятих управлінських рішень; забезпечення присутності в органах управління адміністративно-територіальних одиниць всіх територіальних об'єктів (поселень, громад, районів) та представлення їх інтересів.

7. Розроблено механізми впровадження децентралізаційної моделі демократичного врядування на прикладі Київської області. Оновлена децентралізаційна модель демократичного врядування в Київській області передбачає виокремлення наступних рівнів: базовий рівень місцевого самоврядування (село, селище або місто) інтереси громад представляють старости на чолі зі старостою; другий рівень місцевого самоврядування – рівень району, включає низку територіально суміжних старост; третій рівень місцевого самоврядування – обласний, на якому поряд з органом самоврядування функціонує урядова адміністрація, тобто врядування на цьому рівні має дуалістичний характер. Виділено механізми та запропоновано пріоритетні напрями їх вдосконалення: нормативно-правовий (розробити Концепцію впровадження децентралізаційної моделі демократичного врядування; прийняти Закон України «Про діяльність перфектів» та внести зміни до Конституції України, Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», Закону України «Про місцеві вибори»; ініціювати розроблення «Програми навчання та кадрового забезпечення органів державної влади та місцевого самоврядування в умовах глобалізації»; організаційний (визначити компетенції та функції старост; визначити стратегію розвитку області й окреслити шляхи реалізації політики розвитку; організувати систему контролю за виконанням завдань, визначених приписами відповідних органів; створити сучасні та ефективні засади для взаємодії організаційних одиниць, що функціонують на території області); фінансовий (налагодити шляхи самофінансування територіальних громад; розробити інтерактивні карти інвестиційної привабливості територіальних громад; сформувати державну модель грантів, субсидій та допомог для розвитку територіальних громад); інформаційно-аналітичний (розробка тематичних статистичних збірників; впровадження звітів територіальних громад; створення укрупненого вебсайту територіальних громад області; створити електронний портал інвестиційних проєктів для взаємодії спонсорів та інвесторів з територіальними громадами).

Крім того, за результатами дисертаційної роботи розроблено науково-практичні рекомендації для органів державної влади України, серед яких:

– Кабінету Міністрів України спільно з інституційними структурами (серед яких Національний інститут стратегічних досліджень, Інститут економіки та прогнозування НАН України) розробити Концепцію впровадження

децентралізаційної моделі демократичного врядування, що має на меті забезпечення сталого розвитку України, підвищення її світових позицій у міжнародному середовищі;

– Верховній Раді України з метою оптимізації процесів децентралізації в Україні за умов поширення глобалізаційних процесів та збалансування політичного розвитку прийняти Закон України «Про діяльність перфектів» та внести зміни до Конституції України, Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», Закону України «Про місцеві вибори», що має на меті демократизацію публічного управління та адміністрування, закріплення владного балансу як концептуально необхідної умови демократичного управління;

– Національному агентству України з питань державної служби з метою розвитку демократичних засад кадрового забезпечення органів влади ініціювати розроблення «Програми навчання та кадрового забезпечення органів державної влади та місцевого самоврядування в умовах глобалізації», покликану врахувати низку національних особливостей та позитивних досягнень закордонного досвіду управління людським потенціалом.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці, які відображають основні наукові результати дисертації

1. Колодій О. М. Становлення навчальних закладів у системі підготовки кадрів для об'єднаних територіальних громад. *Економіка та держава. Сер. Державне управління*. 2018. № 5. С. 39-42.

2. Колодій О. М. Процес децентралізації: німецький досвід в українських реаліях. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 17. С. 130-134.

3. Колодій О. М. Досвід децентралізації у Франції. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Сер. Державне управління*. 2018. Т. 29(68), № 1. С. 195-199.

4. Колодій О. М. Проблеми децентралізації суб'єктів владних повноважень в Україні. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Сер. Державне управління*. 2018. Т. 29(68), № 2. С. 81-86.

5. Колодій О. М. Вплив децентралізації на зміцнення ролі органів місцевого самоврядування в Україні. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Сер. Державне управління*. 2018. Т. 29 (68), № 6. С. 42-46.

6. Колодій О. М. Основні засади державної регіональної політики в умовах децентралізації. *Збірник наукових праць «Право та державне управління»*. 2019. № 3 (36). С. 145-153.

Статті в зарубіжних виданнях

7. O. Kolodii. Process of decentralization and search of ways of development of local self-government in Ukraine. *Středoevropský věstník pro vědu a výzkum / Šéfredaktor: prof. PhDr. Zdeněk Ondřejek, DrSc. Praha*, 2018. №3 (47). P. 45–54.

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

8. Колодій О. М. Місцеве самоврядування Франції в умовах децентралізації. *Організаційно-управлінські та психологічні аспекти сучасного ринку праці України* : тези доповідей VI Всеукр. наук.-практ. конф. студентів та аспірантів / упоряд. О.П. Канівець, Л.Г. Новаш. Ч.ІІ. К. : ІПК ДСЗУ, 2017. С.60-61.

9. Колодій О. М. Проблемні питання виконання угоди про асоціацію між Україною та Європейським союзом. *Європейська інтеграція в контексті світових глобальних процесів* : матеріали VI наук.-практ.конф. (м. Одеса, 15 грудня 2017 р.) / За заг. ред. Іжі М.М., Кривцової В.М. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2017. С. 225-227.

10. Колодій О. М. Становлення інституту старости в Україні: правовий статус та повноваження. *Науково-практичне забезпечення децентралізації надання послуг в об'єднаних територіальних громадах* : матеріали наук.-практ.конф. (м. Київ, 18 квіт. 2018 р.) / за заг.ред. Р.В. Войтович, П.В. Ворони. К: ІПК ДСЗУ, 2018. С. 147-150.

11. Колодій О. М. Програмно-цільовий метод бюджетування в ОТГ: недоліки та переваги. *Проблематика процесу децентралізації надання послуг в об'єднаних територіальних громадах* : зб. матеріалів круглого столу (м. Київ, 18 квітня 2018 р.) / За заг. ред. Войтович Р. В., Ворони П. В. Київ: ІПК ДСЗУ, 2018. С. 190-193.

12. Колодій О. М. Меритократизація системи підготовки кадрів для об'єднаних територіальних громад. *Публічна служба в модерній державі* : матеріали наук.-практ. конф. (м. Київ, 13 червня 2018 року) / За заг. ред. Войтович Р.В., Ворони П.В. Київ: ІПК ДСЗУ, 2018. С. 87-90.

13. Колодій О. М. Основи деконцентрації та децентралізації державних повноважень. *Форум прямої демократії* : матеріали доповідей та тез Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 4 грудня 2018 р.) / За заг. ред. Войтович Р. В., Ворони П. В. Київ: ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2019. С. 120-123.

АНОТАЦІЯ

Колодій О.М. Децентралізаційна модель демократичного врядування в умовах глобалізації. Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України. Київ, 2020.

У дисертаційній роботі здійснено аналіз та узагальнено наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених щодо впровадження сучасних наукових концепцій децентралізаційної моделі демократичного врядування. Розкрито особливості функціонування децентралізаційної моделі демократичного врядування під впливом глобалізації та визначено особливості становлення децентралізаційної моделі демократичного врядування. Проведений комплексний аналіз процесів децентралізації, що дозволило дослідити та згрупувати найкращі міжнародні підходи у впровадженні децентралізаційних моделей демократичного врядування.

Досліджено міжнародний досвід реалізації децентралізаційних моделей демократичного врядування та виявлено їх відмінності та особливості реалізації у країнах Європи, СНД та пострадянського простору, у США, країнах Латинської Америки та Азії. Конкретизовано основні напрями, які потребують першочергово правового врегулювання, щодо впорядкування децентралізаційної моделі демократичного врядування в Україні та шляхи адаптації міжнародного досвіду децентралізаційної моделі демократичного врядування.

За результатами ґрунтового дослідження вдалось запропонувати засади формування та реалізації децентралізаційної моделі демократичного врядування в Україні в умовах глобалізації та визначити оптимізаційні напрями вдосконалення децентралізаційної моделі демократичного врядування в умовах глобалізації в Україні. Розроблено механізми впровадження децентралізаційної моделі демократичного врядування на прикладі Київської області. Унаслідок проведених досліджень визначено напрями розвитку та запропоновано ефективні механізми впровадження децентралізаційної моделі демократичного врядування в Україні на прикладі Київської області.

Ключові слова: державне управління, демократичне урядування, місцеве самоуправління, децентралізація, децентралізаційна модель, глобалізація.

ANNOTATION

Kolodii O. A decentralized model of democratic governance in a globalized environment. Manuscript.

Thesis for a Candidate of Science Degree in Public Administration, specialty 25.00.02 – mechanisms of public administration. Institute of Training of the State Employment Service of Ukraine. Kiev, 2020.

The dissertation analyzes and summarizes the scientific works of domestic and foreign scholars on the implementation of modern scientific concepts of the decentralization model of democratic governance. The peculiarities of the functioning of the decentralization model of democratic governance under the influence of globalization are revealed and the peculiarities of the formation of the decentralization model of democratic governance are determined. A comprehensive analysis of decentralization processes was conducted, which allowed to explore and group the best international approaches in the implementation of decentralization models of democratic governance.

The international experience of implementation of decentralization models of democratic governance is studied and their differences and features of implementation in the countries of Europe, the CIS and the post-Soviet space, in the USA, the countries of Latin America and Asia are revealed. The main directions that need first of all legal regulation regarding the regulation of the decentralization model of democratic governance in Ukraine and the ways of adapting the international experience of the decentralization model of democratic governance are specified.

Based on the results of a thorough study, it was possible to propose the principles of formation and implementation of the decentralization model of democratic governance in Ukraine in the context of globalization and identify optimization areas for improving the decentralization model of democratic governance in the context of

globalization in Ukraine. Mechanisms for implementing the decentralization model of democratic governance on the example of Kyiv region have been developed. As a result of the conducted researches the directions of development are defined and effective mechanisms of introduction of the decentralized model of democratic government in Ukraine on an example of the Kiev area are offered.

Key words: public administration, democratic governance, local self-government, decentralization, decentralization model, globalization.

ADNOTACJA

Kolodiy O. Decentralizacyjny model demokratycznego rządu w kontekście globalizacji. Rękopis.

Rozprawa o konkursie stopnia naukowego kandydata w zakresie nauk w administracji publicznej na specjalności 25.00.02 – mechanizmy administracji publicznej. Instytut Kształcenia Kadr Państwowej Służby Zatrudnienia Ukrainy. Kijów, 2020.

Rozprawa analizuje i podsumowuje prace naukowe badaczy krajowych i zagranicznych nad implementacją nowoczesnych koncepcji naukowych modelu decentralizacji demokratycznego rządu. Ujawnia się specyfika funkcjonowania decentralizacyjnego modelu demokratycznego rządu pod wpływem globalizacji i określa specyfikę kształtowania decentralizacyjnego modelu demokratycznego rządu. Przeprowadzono kompleksową analizę procesów decentralizacji, co pozwoliło na zbadanie i pogrupowanie najlepszych międzynarodowych podejść do wdrażania decentralizacyjnych modeli demokratycznego rządu.

Badane są międzynarodowe doświadczenia we wdrażaniu decentralizacyjnych modeli demokratycznego rządu oraz ujawniane są ich różnice i cechy wdrażania w krajach Europy, WNP i przestrzeni poradzieckiej, w USA, w krajach Ameryki Łacińskiej i Azji. Wskazano główne kierunki, które wymagają przede wszystkim uregulowania prawnego w zakresie usprawnienia decentralizacyjnego modelu demokratycznego rządu na Ukrainie oraz sposobów dostosowania międzynarodowych doświadczeń decentralizacyjnego modelu demokratycznego rządu.

Na podstawie wyników gruntownych badań można było zaproponować zasady kształtowania i wdrażania decentralizacyjnego modelu demokratycznego rządu na Ukrainie w kontekście globalizacji oraz zidentyfikować obszary optymalizacyjne dla doskonalenia decentralizacyjnego modelu demokratycznego rządu w kontekście globalizacji na Ukrainie. Opracowano mechanizmy wdrażania decentralizacyjnego modelu demokratycznego rządu na przykładzie regionu kijowskiego. W wyniku przeprowadzonych badań określono kierunki rozwoju i zaproponowano skuteczne mechanizmy wprowadzania modelu decentralizacji demokratycznych rządów na Ukrainie na przykładzie obszaru kijowskiego.

Słowa kluczowe: administracja publiczna, demokratyczne rządy, samorząd lokalny, decentralizacja, model decentralizacji, globalizacja.

Підписано до друку 01.10.2020
Формат 148x210 мм. Обл.-вид.арк. 0,9.
Наклад 100 прим.

Свідоцтво серії ДК № 1805 від 25.05.2004
Віддруковано з оригінал-макета в Інституті підготовки кадрів державної служби
зайнятості України
03038, м. Київ, вул. Нововокзальна, 17, тел. (044) 536-14-85